

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 5.4.2018
COM(2018) 171 final

2018/0081 (COD)

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

**o spremembi Direktive 2004/37/ES o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi
izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu**

{SWD(2018) 87 final} - {SWD(2018) 88 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

Razlogi za predlog in njegovi cilji

Namen tega predloga je izboljšati varovanje zdravja delavcev z zmanjšanjem poklicne izpostavljenosti petim rakotvornim kemijskim dejavnikom, zagotoviti večjo jasnost za delavce, delodajalce in izvršilne organe ter prispevati k bolj enakim konkurenčnim pogojem za gospodarske subjekte.

Predsednik Juncker je v svojem govoru o stanju v Uniji v letu 2017¹ poudaril potrebo po preprečevanju socialne razdrobljenosti in socialnega dampinga v Evropi s skupnimi prizadevanji in uresničevanjem evropskega stebra socialnih pravic². Evropski steber socialnih pravic, ki so ga v okviru socialnega vrha 17. novembra 2017 v Göteborgu skupaj razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija, je zasnovan kot vodilo za obnovljeno konvergenco na poti k boljšim delovnim in življenjskim razmeram po vsej Uniji. Delavcem priznava pravico do zdravega, varnega in dobro prilagojenega delovnega okolja, ki vključuje zaščito pred rakotvornimi snovmi, kot eno izmed pglavitnih načel. Varovanje zdravja delavcev, in sicer z neprestanim zmanjševanjem poklicne izpostavljenosti rakotvornim in mutagenim snovem, je konkreten ukrep, ki ga Junckerjeva Komisija namerava izpolniti v okviru te prednostne naloge. To je bilo jasno navedeno v sporočilu Komisije „Varnejše in bolj zdravo delo za vse“³.

Poleg tega je obravnavanje socialne razsežnosti Evropske unije s pripravo predloga za direktivo o zaščiti delavcev pred zdravstvenimi tveganji na delovnem mestu (povezanimi z izpostavljenostjo rakotvornim in mutagenim snovem) vključeno v skupno izjavo o zakonodajnih prednostnih nalogah EU za obdobje 2018–2019⁴.

Cilj je tudi nadaljevati to pomembno delo z namenom, da se predlagajo zavezujoče mejne vrednosti za dodatne rakotvorne in mutagene snovi.

Rak je najpogostejši z delom povezani zdravstveni problem v EU-28, ki življenju in zdravju delavcem povzroča skoraj toliko škode kot drugo in tretjeuvrščeni problem skupaj (kostno-mišična obolenja in bolezni obtočil)⁵. Toda visoka izpostavljenost rakotvornim in mutagenim snovem na delovnem mestu ima še bolj daljnosežen negativni učinek. Poleg rakavih obolenj lahko povzroči tudi široko paleto drugih bistvenih zdravstvenih težav, kot so bolezni dihal in nevrološke motnje. Vse to s seboj prinese tudi trpljenje delavcev in njihovih bližnjih, slabo kvaliteto življenja, načeto dobro počutje in, v najhujšem primeru, smrt.

Evropska komisija je sprejela ukrepe za reševanje teh vprašanj s sprejetjem dveh zakonodajnih predlogov o posodobitvi Direktive 2004/37/ES o varovanju delavcev pred

¹ Govor o stanju v Uniji v letu 2017: https://ec.europa.eu/commission/state-union-2017_sl

² Evropski steber socialnih pravic, november 2017, https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_sl

³ Sporočilo Komisije „Varnejše in bolj zdravo delo za vse - Posodobitev zakonodaje in politike EU za varnost in zdravje pri delu“ COM/2017/012 final. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sl&catId=89&newsId=2709>

⁴ https://ec.europa.eu/commission/publications/joint-declaration-eus-legislative-priorities-2018_sl

⁵ Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA), 2017; What are the main work-related illnesses and injuries resulting in death and in DALY? (Katere so glavne poklicne bolezni in poškodbe, ki povzročijo smrt oziroma izgubljen leto življenja zaradi bolezni, invalidnosti ali prezgodnje smrti? Na voljo na naslovu: <https://visualisation.osha.europa.eu/osh-costs>

nevarnostmi zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu (v nadaljnjem besedilu: Direktiva)⁶, in sicer maja 2016⁷ in januarja 2017⁸, v katerih je bilo obravnavanih skupaj 20 rakotvornih snovi. Obema predlogoma sta bili priloženi oceni učinka⁹. Prvega izmed teh predlogov sta zakonodajalca sprejela 12. decembra 2017 kot Direktivo (EU) 2017/2398¹⁰, drugi pa je trenutno predmet razprave v Svetu in Parlamentu. Svet je dosegel dogovor o splošnem pristopu na seji 15. in 16. junija 2017¹¹, medtem ko je prva obravnava Parlamenta načrtovana za prvo četrtino leta 2018.

Za namene tega, tretjega, predloga je Komisija v letu 2017 opravila dvofazno posvetovanje z evropskimi socialnimi partnerji¹², najprej v zvezi z možno usmeritvijo ukrepanja Evropske unije glede nadaljnjih sprememb Direktive, nato pa še v zvezi z morebitno vsebino teh ukrepov, v skladu s členom 154 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Socialni partnerji ter organizacije delavcev in delodajalcev so potrdile, da je naslednjih pet rakotvornih snovi, izbranih za tretjo spremembo Direktive, zelo pomembnih za zaščito delavcev, in spodbudile Komisijo, naj nadaljuje s pripravljanim delom za določitev mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost za:

- (1) kadmij in njegove anorganske spojine v področju uporabe Direktive
- (2) berilij in anorganske berilijeve spojine v področju uporabe Direktive
- (3) arzenova kislina in njene soli, kot tudi anorganske arzenove spojine v področju uporabe Direktive
- (4) formaldehid

⁶ Direktiva 2004/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu (šesta posebna direktiva v skladu s členom 16(1) Direktive Sveta 89/391/EGS) (kodificirana različica) (Besedilo velja za EGP) (UL L 158, 30.4.2004, str. 50).

⁷ COM(2016) 248 final z dne 13. maja 2016, Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2004/37/ES o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu.

⁸ COM(2017)11 final z dne 10. januarja 2017, Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2004/37/ES o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu.

⁹ SWD(2016) 152 final, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1516268356986&uri=CELEX:52016SC0152>, oziroma SWD(2017) 7 final, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1516268483171&uri=CELEX:52017SC0007>.

¹⁰ Direktiva (EU) 2017/2398 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o spremembi Direktive 2004/37/ES o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu (UL L 345, 27.12.2017, str. 87).

¹¹ Dokument je na voljo na: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_10438_2017_INIT&from=EN

¹² Dokument o posvetovanju z dne 26.7.2017, Prva faza posvetovanja s socialnimi partnerji v skladu s členom 154 PDEU o spremembah Direktive 2004/37/ES, da bi se vključile zavezujoče mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost za dodatne rakotvorne in mutagene snovi (First phase consultation of Social Partners under Article 154 TFEU on revisions of Directive 2004/37/EC to include binding occupational exposure limit values for additional carcinogens and mutagens), C(2017) 5191 final. Dokument o posvetovanju z dne 10.11.2017, Druga faza posvetovanja s socialnimi partnerji v skladu s členom 154 PDEU o spremembah Direktive 2004/37/ES, da bi se vključile zavezujoče mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost za dodatne rakotvorne in mutagene snovi (Second phase consultation of Social Partners under Article 154 TFEU on revisions of Directive 2004/37/EC to include binding occupational exposure limit values for additional carcinogens and mutagens), C(2017) 7466 final.

(5) 4,4'-metilen-bis (2-kloroanilin)¹³.

To so ponovno potrdili organi držav članic ter organizacije delodajalcev in delavcev v okviru tripartitnega Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu (ACSH).

V skladu s členom 16 Direktive bi bilo treba v Prilogi III k Direktivi določiti mejne vrednosti na podlagi razpoložljivih podatkov, vključno z znanstvenimi in tehničnimi podatki, za vse rakotvorne ali mutagene snovi, za katere je to mogoče. Kot določa člen 17(1) Direktive, se Priloga III k Direktivi lahko spremeni v skladu s postopkom, določenim v členu 153(2) PDEU (redni zakonodajni postopek).

Direktiva določa številne splošne minimalne zahteve za preprečevanje ali zmanjšanje izpostavljenosti vsem rakotvornim in mutagenim snovem, ki spadajo v njeno področje uporabe. Delodajalci morajo ugotoviti in oceniti tveganja za delavce v zvezi z izpostavljenostjo posameznim rakotvornim in mutagenim snovem na delovnem mestu ter preprečiti izpostavljenost, kadar se tveganja pojavijo. Če je to tehnično izvedljivo, je treba postopek ali kemijski dejavnik nadomestiti z nenevarnim ali manj nevarnim postopkom oz. kemijskim dejavnikom. Če nadomestitev ni tehnično izvedljiva, je kemijske rakotvorne snovi treba, kolikor je to tehnično izvedljivo, proizvajati in uporabljati v zaprtem sistemu za preprečevanje izpostavljenosti. Če to tehnično ni izvedljivo, je treba izpostavljenost delavcev zmanjšati do najnižje ravni, ki jo je tehnično mogoče zagotoviti. To odraža obveznosti glede zmanjševanja izpostavljenosti iz člena 5(2) in 5(3) Direktive.

Poleg teh splošnih minimalnih zahtev Direktiva jasno določa tudi, da je, kadar je to mogoče, določitev mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost rakotvornim in mutagenim snovem prek vdihavanja sestavni del mehanizma za zaščito delavcev¹⁴. Te vrednosti je treba še določiti za kemijske dejavnike, za katere takšne mejne vrednosti še ne obstajajo, in jih revidirati, kadar koli to postane mogoče, glede na novejša znanstvena podatke¹⁵. Mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost posameznim rakotvornim in mutagenim snovem so določene v Prilogi III k Direktivi. Trenutno je v Prilogi III štirinajst¹⁶ vnosov.

Zmanjšanje izpostavljenosti rakotvornim in mutagenim snovem na delovnem mestu z določitvijo mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost, ki veljajo po vsej EU, učinkovito prispeva k preprečevanju rakavih obolenj, kot tudi drugih resnih zdravstvenih težav, ki jih povzročajo te snovi. To posledično izboljšuje kakovost življenja in počutje delavcev ter njihovih bližnjih, podaljšuje delovno dobo in prispeva k večji produktivnosti in konkurenčnosti EU ter enakim konkurenčnim pogojem za podjetja v EU. Po ocenah sodeč bi ta predlog, po sprejetju, na dolgi rok izboljšal delovne pogoje za več kot milijon delavcev v EU in preprečil več kot 22 000 primerov z delom povezanih zdravstvenih težav (rakavih in drugih obolenj)¹⁷.

Razpoložljivi podatki, vključno z znanstvenimi, potrjujejo, da je treba dopolniti Prilogo III z mejnimi vrednostmi za poklicno izpostavljenost za te rakotvorne snovi in da je treba dodati opombo glede vnosa prek kože za 4,4'-metilen-bis (2-kloroanilin), opombo glede

¹³ Prve tri rakotvorne snovi so skupine snovi, ki zajemajo veliko število prednostnih spojin (11 kadmijevih, 9 berilijevih in 26 arzenovih spojin).

¹⁴ Člen 1(1) in uvodna izjava 13 Direktive.

¹⁵ Člen 16(1) in uvodna izjava 13 Direktive.

¹⁶ Kot je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2017/2398, gl. opombo 10 zgoraj.

¹⁷ RPA (2018), končno poročilo. Tretja študija o zbiranju najnovejših informacij za določeno število snovi z namenom analize zdravstvenih, socialno-ekonomskih in okoljskih učinkov v zvezi z morebitnimi spremembami Direktive 2004/37/ES.

preobčutljivosti kože za formaldehid ter opombo glede preobčutljivosti kože in dihal za berilij in njegove anorganske spojine¹⁸.

Na podlagi tega se predlaga sprejetje posebnih ukrepov z namenom določitve mejnih vrednosti v Prilogi III za nadaljnjih pet dodatnih rakotvornih snovi, skupaj z ustreznimi opombami, kot je navedeno zgoraj, v primeru 4,4'-metilen-bis (2-kloroanilina), formaldehida in berilija ter njegovih anorganskih spojin.

Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike

Ta pobuda za spremembo Direktive 2004/37 je v skladu z evropskim stebrom socialnih pravic. Izvaja njegovo 10. načelo „zdravo, varno in dobro prilagojeno delovno okolje“ in neposredno prispeva k visoki ravni varovanja zdravja in varnosti delavcev.

Posodobitev zakonodajnega okvira z določitvijo posodobljenih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost rakotvornim in mutagenim snovem je bila tudi izpostavljena kot ključna prednostna naloga na področju varnosti in zdravja pri delu v Sporočilu Komisije „Varnejše in bolj zdravo delo za vse“ z dne 10. januarja 2017.

Direktiva 89/391/EGS (v nadaljnjem besedilu: okvirna direktiva)¹⁹ o zdravju in varnosti pri delu ter Direktiva 98/24/ES²⁰ o tveganjih zaradi izpostavljenosti kemijskim dejavnikom pri delu se uporabljata kot splošna zakonodaja brez poseganja v strožje in/ali bolj specifične določbe, vsebovane v Direktivi.

Skladnost z drugimi politikami Unije

Izboljšanje delovnih pogojev in preprečevanje resnih nesreč ali poklicnih bolezni med delavci ter spodbujanje zdravja delavcev skozi celoten čas njihove zaposlitve je ključno načelo v skladu z načrtom za oceno trojnega A na socialnem področju v EU, ki ga je predsednik Juncker predstavil v svojih političnih smernicah. Prav tako pozitivno vpliva na produktivnost in konkurenčnost ter je bistvenega pomena za spodbujanje daljše delovne dobe v skladu s cilji strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast²¹.

Cilji predloga so skladni s temeljnimi pravicami, kot so določene v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah²², zlasti v členu 2 (Pravica do življenja) in členu 31 (Pošteni in pravični delovni pogoji).

Izmed petih rakotvornih snovi, obravnavanih v tem predlogu, sta dve snovi (arzenova kislina in njene soli ter 4,4'-metilen-bis (2-kloroanilin)²³) vključeni v Prilogo XIV k Uredbi REACH²⁴ in je zanj zato potrebno pridobiti avtorizacijo preden se ju da na trg ali uporabi. Kadmij je bil opredeljen kot snov, ki vzbuja veliko zaskrbljenost, in uvrščen na seznam tistih snovi, ki bodo morda vključene v Prilogo XIV k uredbi REACH, iz člena 59(1) uredbe REACH. Berilij in

¹⁸ Glej točko 3 o zbiranju in uporabi strokovnih mnenj.

¹⁹ Direktiva Sveta z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu (89/391/EGS) (UL L 183, 29.6.1989, str. 1).

²⁰ Direktiva Sveta 98/24/ES z dne 7. aprila 1998 o varovanju zdravja in zagotavljanju varnosti delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim dejavnikom pri delu (štirinajsta posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS) (UL L 131, 5.5.1998, str. 11).

²¹ COM(2010) 2020 in COM(2014) 130 final.

²² Na voljo na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:12016P/TXT>

²³ Kar zadeva 4,4'-metilen-bis (2-kloroanilin), je bil 22. november 2017 zadnji dan, ko se ga je še lahko dajalo na trg za uporabo ali ga uporabljalo, po tem datumu pa je za to potrebna avtorizacija.

²⁴ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij.

formaldehid trenutno nista opredeljena kot snovi, ki vzbujata veliko zaskrbljenost, prav tako zanju ne veljajo omejitve v skladu z uredbo REACH. Vendar so službe Komisije v zvezi s formaldehidom od ECHA zahtevale pripravo dokumentacije iz Priloge XV z namenom morebitne omejitve formaldehida in snovi, ki sproščajo formaldehid, v zmesih in izdelkih za potrošniško uporabo. Poleg priprave navedene dokumentacije iz Priloge XV se je od ECHA zahtevalo tudi, naj zbere obstoječe podatke za oceno morebitne izpostavljenosti formaldehidu in snovem, ki sproščajo formaldehid, na delovnem mestu, vključno z industrijsko in poklicno uporabo²⁵.

Direktiva in uredba REACH se dopolnjujeta. Okvirna direktiva, ki se uporablja kot splošna zakonodaja na področju, ki ga zajema ta direktiva, določa, da se uporablja brez poseganja v že obstoječe ali prihodnje nacionalne in evropske predpise, ki so ugodnejši za varovanje zdravja in varnosti delavcev pri delu. V uredbi REACH pa je navedeno, da se uporablja brez poseganja v določbe zakonodaje glede zaščite delavcev, vključno z Direktivo.

V zvezi s formaldehidom Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/183²⁶ ureja posebno rabo formaldehida kot krmnega dodatka ob upoštevanju, da pogoji za dovoljenje za zadevno rabo niso izpolnjeni, v luči razpoložljivih snovi, ki bi ga lahko nadomestile, med drugim z uporabo previdnostnega načela.

Predlaga se določitev mejnih vrednosti v okviru Direktive, in sicer iz naslednjih razlogov:

- Direktiva zajema vsako uporabo rakotvornih ali mutagenih snovi na delovnem mestu skozi njihov celotni življenjski krog in izpostavljenost delavcev navedenim dejavnikom, ki se sproščajo pri *kateri koli dejavnosti na delovnem mestu*, ne glede na to, ali so bile proizvedene namerno ali ne, in ne glede na to, ali so na voljo na trgu ali ne.
- Ocena tveganja, ki jo v okviru Direktive 2004/37/ES opravijo delodajalci, se nanaša na delovno mesto in specifične postopke ter upošteva skupno izpostavljenost delavcev pri njihovi vsakodnevni dejavnosti vsem rakotvornim in mutagenim snovem, prisotnim na delovnem mestu.
- Mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost za rakotvorne in mutagene snovi se določijo na podlagi zanesljivega postopka, katerega končna faza je predložitev sozakonodajalcu v sprejetje in ki temelji na razpoložljivih podatkih, vključno z znanstvenimi in tehničnimi podatki, ter posvetovanju z zainteresiranimi stranmi.
- Mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost so pomemben del Direktive ter širšega pristopa varnosti in zdravja pri delu k upravljanju kemičnih tveganj.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

Pravna podlaga

Člen 153(2)(b) PDEU določa, da lahko Evropski parlament in Svet „na področjih iz odstavka 1(a) do (i) [člena 153 PDEU] sprejmeta v obliki direktiv minimalne zahteve za postopno izvajanje, pri čemer upošteva pogoje in tehnične predpise, ki veljajo v posameznih državah članicah. Te direktive se izogibajo uvajanju upravnih, finančnih in zakonskih omejitev, ki bi lahko zavirale ustanavljanje in razvoj malih in srednjih podjetij.“ Člen 153(1)(a) PDEU

²⁵ Spletišče ECHA: <https://echa.europa.eu/sl/registry-of-intentions>

²⁶ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/183 z dne 7. februarja 2018 o zavrnitvi dovoljenja za formaldehid kot krmni dodatek iz funkcionalnih skupin konzervansov in pospeševalcev higienskih razmer (UL L 34, 8.2.2018, str. 6).

določa, da Unija podpira in dopolnjuje dejavnosti držav članic za „izboljšanje zlasti delovnega okolja za varovanje zdravja in varnosti delavcev“.

Direktiva 2004/37/ES je bila sprejeta na podlagi člena 153(2)(b) PDEU s ciljem izboljšati zdravje in varnost delavcev. Na podlagi tega njen člen 16 določa uvedbo mejnih vrednosti v skladu s postopkom, določenim v členu 153(2) PDEU, za vse rakotvorne ali mutagene snovi, za katere je to mogoče.

Cilj tega predloga je izboljšati raven varovanja zdravja delavcev v skladu s členom 153(1)(a) PDEU v obliki mejnih vrednosti in opomb v Prilogi III k Direktivi. Člen 153(2)(b) PDEU zato predstavlja ustrezno pravno podlago za predlog Komisije.

V skladu s členom 153(2) PDEU je izboljšanje zlasti delovnega okolja za varovanje zdravja in varnosti delavcev vidik socialne politike, ki je v deljeni pristojnosti EU in držav članic.

Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)

Glede na to, da so tveganja za zdravje in varnost delavcev v veliki meri podobna po vsej EU, obstaja jasna vloga EU pri podpiranju držav članic pri obravnavanju teh tveganj.

Podatki, zbrani pri pripravljalnem delu, kažejo na velike razlike med državami članicami glede določitve mejnih vrednosti za rakotvorne in mutagene snovi v skladu s tem predlogom²⁷.

Glede na to, da za pet rakotvornih snovi iz tega predloga direktive še ni bilo določenih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost, ki bi veljale za celotno EU, je kar nekaj odstopanj med posameznimi državami članicami glede zaščite na nacionalni ravni. Za vsako izmed teh snovi veljajo različne mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost na nacionalni ravni, medtem ko številne države članice še sploh niso določile svojih nacionalnih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost za nobeno od zadevnih snovi²⁸.

Različne nacionalne mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost pomenijo različno raven zaščite delavcev po EU in izkrivljajo konkurenco. Lahko se namreč zgodi, da morajo podjetja s sedežem v eni državi članici upoštevati mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost, ki so veliko nižje (tj. strožje) kot tiste, ki jih morajo upoštevati podjetja s sedežem v drugih državah članicah, in lahko imajo zato višje stroške v smislu naložb v zaščitne ukrepe ali opremo. Poleg tega lahko te razlike med nacionalnimi mejnimi vrednostmi povzročijo težave (pravne, upravne ali organizacijske narave) podjetjem, ki istočasno delujejo v različnih državah članicah.

V takšnih okoliščinah ni mogoče zagotoviti minimalnih zahtev za varovanje zdravja delavcev pred tveganji, ki nastanejo zaradi izpostavljenosti tem rakotvornim snovem, za vse delavce v vseh državah članicah EU samo z ukrepi, ki so jih sprejele države članice posamično.

Različne ravni varovanja bi lahko tudi spodbudile podjetja k ustanavljanju proizvodnih obratov v državah članicah z nižjimi standardi. V vseh primerih razlike v standardih dela vplivajo na konkurenčnost, saj gospodarskim subjektom povzročajo različne stroške. Ta učinek na enotni trg je mogoče zmanjšati prek vzpostavitve jasnih posebnih minimalnih zahtev za zaščito delavcev v državah članicah.

²⁷ Glej Prilogo 5 k oceni učinka, priloženi temu predlogu, v kateri je predstavljen pregled vseh nacionalnih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost v državah članicah EU za snovi, obravnavane v tej direktivi.

²⁸ Glej tabelo 3 v oceni učinka, priloženi temu predlogu.

Poleg tega bo ta predlog spodbudil večjo prožnost pri čezmejnem zaposlovanju, saj bodo delavci lahko prepričani, da bodo imeli zagotovljene minimalne zahteve in ravni varovanja zdravja v vseh državah članicah.

Iz tega sledi, da so ukrepi, sprejeti na ravni EU, za doseganje ciljev iz tega predloga potrebni in v skladu s členom 5(3) Pogodbe o Evropski uniji (PEU).

Direktivo je mogoče spremeniti le na ravni EU in po dvofaznem posvetovanju s socialnimi partnerji (delodajalci in delojemalci) v skladu s členom 154 PDEU.

Sorazmernost

Ta predlog je korak naprej k doseganju zastavljenih ciljev za izboljšanje življenjskih razmer in delovnih pogojev delavcev.

Glede predlaganih mejnih vrednosti so bili po temeljitih razpravah z vsemi zainteresiranimi stranmi (predstavniki organizacij delavcev, predstavniki organizacij delodajalcev in predstavniki vlad) upoštevani socialno-ekonomski dejavniki izvedljivosti.

V skladu s členom 153(4) PDEU določbe v tem predlogu nobeni od držav članic ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov, ki so združljivi s Pogodbama, na primer v obliki nižjih mejnih vrednosti. Člen 153(3) PDEU državam članicam daje možnost, da socialnim partnerjem na njihovo skupno zahtevo poverijo izvajanje direktiv, sprejetih v skladu s členom 153(2) PDEU, kar pomeni, da morajo spoštovati ustaljene nacionalne predpise za urejanje tega področja.

Iz tega sledi, da v skladu z načelom sorazmernosti iz člena 5(4) PEU ta predlog ne presega tega, kar je potrebno za dosego navedenih ciljev.

Izbira instrumenta

Člen 153(2)(b) PDEU določa, da se lahko na področju varovanja zdravja in varnosti delavcev sprejmejo samo minimalne zahteve „v obliki direktiv“.

3. REZULTATI POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCEN UČINKA

Posvetovanja z zainteresiranimi stranmi

Dvofazno posvetovanje z evropskimi socialnimi partnerji v skladu s členom 154 PDEU

Komisija je za namene tega zakonodajnega predloga, ki pomeni tretjo spremembo Direktive Junckerjeve Komisije, v letu 2017 izvedla dvofazno posvetovanje z evropskimi socialnimi partnerji v skladu s členom 154(2) PDEU, v okviru katerega je zbirala njihova mnenja o morebitni usmeritvi in vsebini ukrepov EU na tem področju, kar zadeva vzpostavitev in/ali pregled nadaljnjih zavezujočih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost v Prilogi III k Direktivi, kot tudi v zvezi s prihodnjimi revizijami Direktive.

Rezultati prve faze posvetovanja so potrdili, da je treba sprejeti ukrepe na ravni EU za uvedbo boljših standardov po vsej EU in za obvladovanje primerov, ki vključujejo izpostavljenost delavcev.

Vse tri organizacije delavcev, ki so sodelovale v posvetovanju, so priznale pomembnost obstoječe zakonodaje in potrebo po nadaljnjem ukrepanju. Na splošno so se strinjale z opisanim v dokumentu o posvetovanju in potrdile, da pripisujejo velik pomen zaščiti delavcev pred zdravstvenimi tveganji, povezanimi z izpostavljenostjo rakotvornim in mutagenim snovem, obenem pa so poudarile, da je treba v Prilogo III neprestano dodajati nove dejavnike. Poudarile so tudi, da je treba število zajetih snovi povečati, tako da bo dosežen cilj določitve 50 mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost do leta 2020, kot je skladno s seznamom, ki ga je pripravila Evropska konfederacija sindikatov (ETUC).

Štiri organizacije delodajalcev, ki so sodelovale v posvetovanju, so podprle cilj, da se učinkovito zaščiti delavce pred rakavimi obolenji, povezanimi z delovnim mestom, vključno z vzpostavitev zavezujočih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost na ravni EU. Kar se tiče zadev, omenjenih v dokumentu o posvetovanju, so delodajalci načeloma podprli nadaljnje revizije Direktive, pod določenimi pogoji. Menijo, da bi zavezujoče mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost bilo treba določiti samo za prednostne snovi. Postopek določanja mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost bi moral temeljiti na trdnih znanstvenih dokazih, tehnični in ekonomski izvedljivosti, oceni socialno-ekonomskih učinkov in mnenju tripartitnega ACSH.

Nato je Komisija začela drugo fazo posvetovanja s socialnimi partnerji. V dokumentu o posvetovanju so bile omenjene možne poti ukrepanja EU za izboljšanje zaščite delavcev pred rakotvornimi ali mutagenimi snovmi.

Tri organizacije delavcev, ki so sodelovale v drugi fazi posvetovanja, so priznale pomembnost nadaljnjega izboljšanja obstoječega zakonodajnega okvira v skladu s predlaganimi ukrepi Komisije, kot tudi drugimi ukrepi, z namenom stalnega obvladovanja tveganj, ki jih prinaša izpostavljenost rakotvornim in mutagenim snovem. Ponovno so poudarile, da je treba doseči cilj določitve 50 mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost za rakotvorne in mutagene snovi do leta 2020.

Izmed organizacij delodajalcev so v drugi fazi posvetovanja sodelovale štiri in te so potrdile, da podpirajo ukrepe za učinkovito zaščito delavcev pred rakavimi obolenji, povezanimi z delom, vključno z določitvijo zavezujočih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost na ravni EU, toda poudarile, da je treba zagotoviti, da bodo vrednosti sorazmerne in tehnično izvedljive. Čeprav so se delodajalci strinjali, da so merila Komisije za določanje prednostnih snovi ustrezna, so zlasti predlagali, naj se vključijo tudi merila tehnične in ekonomske izvedljivosti.

Iz teh posvetovanj s socialnimi partnerji sledi, da bi bilo ustrezno dodati nove mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost za pet rakotvornih snovi, in sicer s tretjo spremembo Direktive.

Posvetovanje s Svetovalnim odborom za varnost in zdravje pri delu

Svetovalni odbor za varnost in zdravje pri delu (ACSH) je sprejel mnenja v zvezi z vsemi prednostnimi snovmi, predvidenimi za to tretjo spremembo Direktive²⁹. Predlagal je dopolnitev Priloge III z zavezujočimi mejnimi vrednostmi za poklicno izpostavljenost za vse od njih, za nekatere od njih pa je predlagal še navedbo ustreznih opomb (opombe glede vnosa prek kože ter opombe glede preobčutljivosti kože in dihal)³⁰. Poleg tega je izpostavil izzive, ki

²⁹ Celotno besedilo mnenja je na voljo na <https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp> CIRCA-BC,

³⁰ Glej Prilogo II k oceni učinka za povzetek sprejetih mnenj Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu in predlaganih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost za vse zadevne snovi.

bi jih lahko kratkoročno prinesla uporaba nekaterih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost v praksi.

Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj

Pri pregledovanju obstoječih mejnih vrednosti ali določanju novih v skladu z Direktivo Komisija uporablja poseben postopek, ki vključuje iskanje znanstvenih nasvetov in posvetovanje z ACSH. Vsako ukrepanje na področju varnosti in zdravja pri delu mora temeljiti na trdnih znanstvenih dokazih, zlasti v zvezi z rakotvornimi in mutagenimi snovmi. Ob upoštevanju tega Komisija, z namenom vključevanja znanstvenih dokazov in v skladu s Sporočilom Komisije z naslovom „Varnejše in bolj zdravo delo za vse“ z dne 10. januarja 2017, prosi za nasvete tako Znanstveni odbor za omejitve poklicne izpostavljenosti kemičnim snovem kot tudi Odbor za oceno tveganja (RAC) pri Evropski agenciji za kemikalije (ECHA)³¹. Komisija se lahko sklicuje tudi na znanstvene informacije od drugod, če so podatki dovolj zanesljivi in javno dostopni (npr. monografije IARC ali podatki od nacionalnih znanstvenih odborov).

Za snovi, zajete v tej pobudi, sta znanstveno mnenje predložila Znanstveni odbor za omejitve poklicne izpostavljenosti kemičnim snovem (za kadmij in njegove anorganske spojine, berilij in njegove anorganske spojine ter formaldehid) in RAC (za arzenovo kislino in njene soli, kot tudi za anorganske arzenove spojine in 4,4'-metilen-bis (2-kloroanilin)).

To je v skladu z rezultatom ocene uredbe REACH v okviru programa ustreznosti in uspešnosti predpisov (REFIT)³², ki se osredotoča na poenostavitev postopka oblikovanja znanstvenega mnenja. Poleg tega Splošno poročilo Komisije o izvajanju uredbe REACH z dne 5. marca 2018³³ predlaga okrepitev vloge RAC pri izdaji znanstvenih mnenj v zvezi z mejnimi vrednostmi za poklicno izpostavljenost.

V tem predlogu oba odbora ocenita zdravstvene učinke kemijskih dejavnikov na delavce na podlagi trdnih znanstvenih dokazov. Komisiji sta zlasti pomagala pri ocenjevanju najnovejših razpoložljivih znanstvenih podatkov in pri predlaganju mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost v zvezi z varovanjem delavcev pred tveganjem zaradi izpostavljenosti kemijskim dejavnikom, ki se določijo na ravni EU v skladu z Direktivo Sveta 98/24/ES in Direktivo.

Ocena učinka

Ta predlog je podprt z oceno učinka. Poročilo o oceni učinka je pregledal Odbor za regulativni nadzor, ki je 23. februarja 2018 podal pozitivno mnenje³⁴.

Proučene so bile naslednje možnosti za različne mejne vrednosti in/ali opombe (opombe glede vnosa prek kože ter opombe glede preobčutljivosti kože in dihal) za vsako od petih rakotvornih snovi:

³¹ Člen 77(3)(c) Uredbe (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) (UL L 396, 30.12.2006, str. 1) Komisiji daje možnost, da zahteva mnenje o varnosti katere koli snovi, vključno v zvezi z zdravjem in varnostjo pri delu.

³² Ocena uredbe REACH v okviru programa REFIT (pregled uredbe REACH 2017), več informacij je na voljo na: https://ec.europa.eu/growth/sectors/chemicals/reach/review_sl

³³ COM(2018) 116 final

³⁴ Mnenje Odbora za regulativni nadzor je na voljo na <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia>

- osnovni scenarij brez nadaljnjih ukrepov EU za vsak kemijski dejavnik iz te pobude, kot možnost 1;
- poleg osnovnega scenarija so bile proučene tudi mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost na ravni, kot jo je predlagal ACSH, in na še eni ali dveh dodatnih referenčnih vrednostih (npr. najstrožja mejna vrednost, zabeležena med državami članicami).

Številne druge možnosti so bile že v zgodnji fazi ovržene, saj so štele za nesorazmerne ali manj učinkovite za doseganje ciljev te pobude, med drugim: prepoved uporabe rakotvornih kemijskih dejavnikov; zagotavljanje znanstvenih podatkov, specifičnih za določeno industrijo, in smernic, ki bi delodajalcem pomagale pri izpolnjevanju obveznosti iz Direktive; predlaganje tržnih instrumentov, kot so subvencije, davčne olajšave ali znižanje prispevkov za socialno zavarovanje, da bi podjetja spodbudili k spoštovanju zdravstvenih in varnostnih predpisov; spodbujanje sektorskega samourejanja, kot so na primer prostovoljni programi nadzora nad izdelki ali avtonomni sporazumi s socialnimi partnerji; urejanje mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost v okviru drugih instrumentov EU (npr. uredbe REACH), ali neposredno sprejetje najstrožjih nacionalnih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost.

Opravljen je bila analiza ekonomskih, socialnih in okoljskih učinkov različnih možnosti politike za vsak kemijski dejavnik. Rezultati navedene študije so predstavljeni v oceni učinka, priloženi temu predlogu. Primerjava možnosti politike in izbira najprimernejše možnosti sta bili opravljene na podlagi naslednjih meril: uspešnost, učinkovitost in skladnost. Izračunani so bili stroški in koristi za obdobje 60 let, in sicer v skladu z ocenami stroškov zdravljenja raka v prihodnosti v takem obdobju, da bi se primerno upoštevalo obdobje latence raka. Vsi analitični koraki so bili opravljene v skladu s smernicami za boljše pravno urejanje³⁵.

Ukrepi, ki izvirajo iz mnenj ACSH, so se obdržali kot izbrana možnost politike glede vseh kemijskih dejavnikov iz tega predloga, vključno s prehodnimi obdobji za tri snovi (kadmij, berilij in arzenovo kislino). Kar zadeva kadmij, bi takojšnje sprejetje obdržane vrednosti lahko negativno vplivalo na zelo omejeno število poslovnih enot in povzročilo izgubo nekaj s tem povezanih delovnih mest. To težavo bi pomagalo omiliti prehodno obdobje sedmih let, kot je predlagal ACSH³⁶. Kar se tiče berilija, je interesna skupina delodajalcev izrazila pomislek, da bi takojšnje doseganje obdržane vrednosti lahko bilo tehnično zahtevno. Zato je ACSH predlagal prehodno obdobje petih let³⁷. V zvezi s temi snovmi bi prehodno obdobje z višjo vrednostjo podjetjem omogočilo, da bi lahko predvidela spremembe, postopoma uvedla izboljšave in načrtovala potrebne naložbe, s čimer bi se izognila kakršnim koli zaprtjem ali izgubam delovnih mest. Kar zadeva arzenovo kislino, je taljenje bakra tisti sektor, ki bi se lahko soočal s tehničnimi izzivi pri izvajanju obdržane vrednosti, kot jo je opredelil ACSH³⁸,

³⁵ https://ec.europa.eu/info/better-regulation-guidelines-and-toolbox_sl

³⁶ ACSH, 2017: Opinion on an EU Occupational Exposure Limit value for Cadmium and its inorganic compounds under Directive 2004/37/EC (CMD) (Mnenje o mejnih vrednosti EU za poklicno izpostavljenost za kadmij in njegove anorganske spojine v okviru Direktive 2004/37/ES), na voljo na: https://circabc.europa.eu/sd/a/937cca1a-c6ff-4a17-9d8a-6c7aa00107a9/Doc.663-17-EN_WPC%20Opinion%20Cadmium_Adopted%2031.05.2017%20.pdf

³⁷ ACSH, 2017: Opinion on an EU Occupational Exposure Limit value for Beryllium and its inorganic compounds under Directive 2004/37/EC (CMD) (Mnenje o mejnih vrednosti EU za poklicno izpostavljenost za berilij in njegove anorganske spojine v okviru Direktive 2004/37/ES), na voljo na: https://circabc.europa.eu/sd/a/2d61770f-7b5d-45bc-b2b4-4c8460e78c93/Doc.662-17-EN_WPC_Opinion%20on%20Be_Adopted%2031.05.2017.pdf

³⁸ ACSH, 2017: Opinion on an EU Occupational Exposure Limit value for Arsenic acid and its salts as well as inorganic arsenic compounds in the scope of Directive 2004/37/EC (CMD) (Mnenje o mejnih vrednosti EU za poklicno izpostavljenost za arzenovo kislino in njene soli ter anorganske arzenove spojine na področju uporabe

in bi posledično potreboval prehodno obdobje. Na podlagi analize zgoraj omenjenega predloga in podatkov, ki izhajajo iz zunanje študije, Komisija meni, da je primerno za navedene tri snovi določiti prehodna obdobja³⁹.

Kar zadeva učinek na delavce, naj bi obdržana možnost politike za obravnavanih pet snovi prinesla koristi v smislu preprečevanja z delom povezanih zdravstvenih težav in rakavih obolenj, kar bi pomenilo tudi finančno korist v smislu izognitve zdravstvenim stroškom, obenem pa bi zmanjšala tudi učinke, kot so trpljenje delavcev in njihovih družin, slabša kakovost življenja ali načeto dobro počutje.

Sodeč po ocenah bi sprejetje predloga pomenilo, da bi na dolgi rok več kot milijon delavcev v EU imelo korist od izboljšane preprečevanja in zaščite v zvezi s poklicno izpostavljenostjo rakotvornim in mutagenim snovem, ki je lahko vzrok za različne oblike raka, npr. na pljučih, mehurju, ledvicah, nazofaringealnega raka in drugih, s čimer bi se preprečilo 22 000 primerov zdravstvenih težav⁴⁰.

Kar zadeva učinek na delodajalce, se v zvezi z večino rakotvornih snovi pričakuje, da bodo stroški za podjetja omejeni na manjše prilagoditve, ki bodo potrebne v določenih primerih, da se zagotovi popolna skladnost. Predlog ne prinaša dodatnih obveznosti glede obveščanja in zato ne bo povzročil povečanja upravnega bremena za podjetja. Poleg tega bodo naložbe v zaščitne ukrepe podjetjem prihranile stroške, povezane z odsotnostjo osebja in zmanjšano produktivnostjo, ki bi ju drugače lahko povzročilo slabo zdravstveno stanje delavcev.

Kar zadeva učinek na države članice/nacionalne organe, glede na precejšnje gospodarske stroške v zvezi z izpostavljenostjo delavcev nevarnim snovem, bi ta predlog pripomogel tudi k blažitvi finančnih izgub sistemov socialne varnosti držav članic. Z ekonomskega vidika sta kritje in ustreznost mejnih vrednosti na ravni EU najpomembnejši dejavnik, ki določa, kdo nosi stroške poklicnih bolezni.

Upravni stroški in stroški izvrševanja za države članice se bodo razlikovali glede na trenutni status vsakega kemijskega dejavnika v vsaki državi članici, vendar ne bi smeli biti visoki. Poleg tega lahko določitev mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost na ravni EU zmanjša potrebo nekaterih držav članic po tem, da bi izvajale ločene ocene za vsako rakotvorno snov, s čimer se odpravi tudi neučinkovito podvajanje enakih nalog.

Glede na izkušnje, pridobljene pri delu Odbora višjih inšpektorjev za delo (SLIC), in ob upoštevanju načina, kako so dejavnosti izvrševanja organizirane v različnih državah članicah, ni verjetno, da bi uvedba novih mejnih vrednosti v Direktivi kakor koli vplivala na skupne stroške inšpekcijskih obiskov. Ti so večinoma načrtovani neodvisno o predloga, pogosto zaradi pritožb, prejetih v določenem letu, in/ali v skladu z inšpekcijskimi strategijami, ki jih opredeli posamezni organ in ki lahko ciljajo na industrije, v katerih so zadevne kemikalije prisotne. Poleg tega je treba dodati, da obstoj mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost, ki uvajajo najvišje dovoljene ravni izpostavljenosti, olajšuje delo inšpektorjev, saj zagotavlja koristno orodje za preverjanje skladnosti.

Organi bi lahko imeli dodatne upravne stroške zaradi potrebe po zagotavljanju informacij in usposabljanju osebja ter potrebe po pregledih kontrolnih seznamov za skladnost. Vendar so ti

Direktive 2004/37/ES), na voljo na: https://circabc.europa.eu/sd/a/9813acc5-604a-49f9-9d4b-afaeceb12705/Doc.1334_01_EN_WPC_Opinion%20Arsenic_Adopted%2019102017.pdf

³⁹ Glej opombo 17 zgoraj.

⁴⁰ Glej opombo 17 zgoraj.

stroški majhni v primerjavi s splošnimi stroški delovanja, ki jih imajo nacionalni izvršilni organi.

Po primerjavi različnih možnosti ter analizi stroškov in koristi je mogoče skleniti, da predlog dosega zastavljene cilje z na splošno razumnimi stroški in da je ustrezen.

Ne pričakuje se, da bi uporaba nižjih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost povzročila povečanje izpustov v okolje, zato ta predlog nima pomembnih učinkov na okolje.

Ustreznost in poenostavitev ureditve

Vpliv na MSP

Ta predlog ne vključuje manj strogih režimov za mikropodjetja ali MSP. MSP na podlagi Direktive niso oproščena obveznosti, da odpravijo ali čim bolj zmanjšajo tveganja zaradi poklicne izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem.

Za številne rakotvorne snovi, zajete v tej pobudi, mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost že obstajajo na nacionalni ravni, čeprav se te vrednosti med državami članicami razlikujejo. Določitev mejnih vrednosti, predvidenih v tem predlogu, ne bi smela vplivati na tista MSP, ki se nahajajo v tistih državah članicah, kjer so nacionalne mejne vrednosti enake predlaganim vrednostim ali nižje od njih. Imela pa bo gospodarski učinek v tistih državah članicah (in pri gospodarskih subjektih v teh državah), ki imajo zdaj določene višje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost rakotvornim snovem, ki so predmet predloga.

Za večino rakotvornih snovi bo učinek na operativne stroške podjetij (vključno z MSP) omejen, saj bodo za zagotovitev popolne skladnosti potrebne le minimalne prilagoditve. Ta predlog ne bo prinesel dodatnih obveznosti obveščanja ali povzročil povečanja upravnega bremena za podjetja. Poleg tega bodo prehodna obdobja, določena za nekatere snovi, pomagala MSP pri tem, da bodo lahko dovolj zgodaj začela odpravljati kakršne koli tehnične težave in načrtovala naložbe.

Učinek na konkurenčnost EU ali mednarodno trgovino

Preprečevanje tveganja ter spodbujanje varnejših in bolj zdravih pogojev na delovnem mestu sta bistvenega pomena ne le za izboljšanje delovnih razmer in kakovosti dela, temveč tudi za spodbujanje konkurenčnosti. Skrb za zdravje delavcev ima neposreden in merljiv pozitiven učinek na produktivnost in prispeva k izboljšanju vzdržnosti sistemov socialne varnosti. Izvajanje določb tega predloga bi imelo pozitiven učinek na konkurenco na enotnem trgu. Konkurenčne razlike med podjetji s sedežem v državah članicah z različnimi nacionalnimi mejnimi vrednostmi se lahko zmanjšajo z določitvijo vseevropskih mejnih vrednosti za te dejavnike.

Predlog ne bi smel imeti znatnega učinka na zunanjo konkurenčnost podjetij EU. Četudi so države nečlanice EU vzpostavile različne vrednosti izpostavljenosti, obdržane mejne vrednosti niso v nasprotju z mednarodno prakso (npr. v ZDA, Kanadi, na Japonskem, v Južni Koreji in Avstraliji).

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Ta predlog ne zahteva dodatnih proračunskih virov in kadrovskih virov za proračun EU ali organe, ki jih je ustanovila EU.

5. DRUGI ELEMENTI

Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja

Predvideno je spremljanje številnih poklicnih bolezni in z njimi povezanih primerov raka z uporabo razpoložljivih virov podatkov⁴¹, kot tudi spremljanje stroškov, ki jih imajo zaradi rakavih obolenj, povezanih s poklicem, gospodarski subjekti (npr. izguba produktivnosti) in sistemi socialne varnosti.

V zvezi s prenosom niza mejnih vrednosti v nacionalno zakonodajo bo opravljena dvofazna ocena skladnosti (prenos in preverjanje skladnosti). Ocena izvajanja predlaganih sprememb v praksi bo potekala v okviru redne ocene, ki jo Komisija mora izvesti v skladu s členom 17a Direktive 89/391/EGS. Spremljanje uporabe in izvrševanja bodo izvedli nacionalni organi, zlasti nacionalni inšpektorati za delo.

Na ravni EU bo Odbor višjih inšpektorjev za delo (SLIC) še naprej obveščal Komisijo o vseh praktičnih težavah v zvezi z izvrševanjem Direktive 2004/37/ES, vključno s težavami glede izpolnjevanja zavezujočih mejnih vrednosti. Poleg tega bo SLIC še naprej ocenjeval poročane primere, izmenjeval informacije in dobre prakse v zvezi s tem ter po potrebi razvijal podporna orodja za izvrševanje predpisov, npr. smernice.

Obrazložitveni dokumenti (za direktive)

Države članice morajo Komisiji predložiti besedilo nacionalnih določb, s katerimi se Direktiva prenese v nacionalno zakonodajo, ter korelacijsko tabelo med navedenimi določbami in Direktivo. Nedvoumne informacije o prenosu novih določb so potrebne za zagotovitev skladnosti z minimalnimi zahtevami, določenimi v predlogu. Predvideno dodatno upravno breme, ki ga predstavlja zagotavljanje obrazložitvenih dokumentov, ni nesorazmerno (je enkratno in ne bi smelo zahtevati vključenosti velikega števila organizacij). Obrazložitvene dokumente lahko učinkoviteje pripravijo države članice.

Glede na navedeno se predlaga, da se države članice zavežejo, da bodo Komisijo obveščale o ukrepih za prenos s predložitvijo enega ali več dokumentov, v katerih bo pojasnjen odnos med elementi Direktive in ustreznimi deli nacionalnih instrumentov za prenos.

Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga

Člen 1

Prilogi III se doda pet novih snovi, s čimer se razširi seznam zavezujočih mejnih vrednosti za EU, dodajo pa se tudi opomba glede vnosa prek kože za 4,4'-metilen-bis (2-kloroanilin), opomba glede preobčutljivosti kože za formaldehid ter opomba glede preobčutljivosti kože in dihal za berilij in njegove anorganske spojine.

Členi od 2 do 4

⁴¹ Ti vključujejo podatke, ki bi jih o poklicnih boleznih lahko zbral Eurostat skupaj s podatki o drugih z delovnim mestom povezanih zdravstvenih težavah, ki niso rakava obolenja, in boleznih v skladu z Uredbo (ES) št. 1338/2008, ter podatke, ki so jih države članice navedle v nacionalnih poročilih o izvajanju pravnega reda EU na področju zdravja in varnosti pri delu, predloženih v skladu s členom 17a Direktive 89/391/EGS, ter podatke, ki so jih delodajalci sporočili pristojnim nacionalnim organom o primerih raka, opredeljenih v skladu z nacionalno zakonodajo in/ali prakso kot posledica poklicne izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem v skladu s členom 14(8) Direktive 2004/37/ES, in do katerih Komisija lahko dostopa v skladu s členom 18 Direktive 2004/37/ES.

Členi od 2 do 4 vsebujejo običajne določbe o prenosu v nacionalno zakonodajo držav članic. Zlasti člen 3 se nanaša na datum začetka veljavnosti Direktive.

Priloga

Izraz „mejna vrednost“, uporabljen v Prilogi, je opredeljen v členu 2(c) Direktive. Mejne vrednosti se nanašajo na izpostavljenosti z vdihavanjem in opisujejo povprečno največjo raven koncentracije v zraku za določen kemijski dejavnik, nad katero se delavcev ne sme izpostavljati, v določenem časovnem obdobju.

„Opomba glede vnosa prek kože“ je pripisana za en kemijski dejavnik, namreč 4,4'-metilenbis (2-kloroanilin), za katerega je RAC ocenil, da lahko absorpcija prek kože občutno prispeva k celotni obremenitvi telesa in zato vzbuja pomisleke glede možnih učinkov na zdravje. Opomba glede vnosa prek kože opredeljuje možnost znatnega vnosa prek kože. Opomba glede „preobčutljivosti kože“ je pripisana za dva kemijska dejavnika, in sicer formaldehid ter berilij in njegove anorganske spojine, za katera je SCOEL ocenil, da izpostavljenost tema dejavnikoma lahko povzroči neželene kožne reakcije. Opomba glede „preobčutljivosti dihal“ je pripisana za en kemijski dejavnik, in sicer berilij in njegove anorganske spojine, za katerega je SCOEL ocenil, da izpostavljenost temu dejavniku prek vdihavanja lahko povzroči neželene reakcije v dihalnem traktu. Za delodajalce velja obveznost upoštevanja takih opomb pri izvajanju ocene tveganja ter pri izvajanju preventivnih in zaščitnih ukrepov za določeno rakotvorno ali mutageno snov v skladu z Direktivo.

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**o spremembi Direktive 2004/37/ES o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti točke (b) člena 153(2) v povezavi s točko (a) člena 153(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora⁴²,

po posvetovanju z Odborom regij,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Načelo 10 evropskega stebra socialnih pravic⁴³, razglašena v Göteborgu 17. novembra 2017, pravi, da ima vsak delavec pravico do zdravega, varnega in primerne delovnega okolja. Pravica do visoke ravni varovanja zdravja in varnosti pri delu, kot tudi do delovnega okolja, prilagojenega poklicnim potrebam delavcev, ki jim omogoča daljšo udeležbo na trgu dela, vključuje tudi varovanje pred rakotvornimi in mutagenimi snovmi na delovnem mestu.
- (2) Cilj Direktive 2004/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁴ je zavarovati delavce pred tveganji za zdravje in varnost zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem na delovnem mestu. V Direktivi 2004/37/ES je določena usklajena raven varovanja pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim in mutagenim snovem, saj vzpostavlja okvir splošnih načel, ki državam članicam omogočajo dosledno uporabo minimalnih zahtev. Zavezujoče mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost, ki temeljijo na razpoložljivih informacijah, vključno z znanstvenimi in tehničnimi podatki, gospodarsko izvedljivostjo, temeljito oceno socialno-ekonomskega učinka ter razpoložljivostjo protokolov in metod merjenja izpostavljenosti na delovnem mestu, so pomemben element splošne ureditve za varovanje delavcev, ki so določeni v Direktivi 2004/37/ES. Cilj minimalnih zahtev iz Direktive 2004/37/ES je zagotoviti varnost delavcev na ravni Unije. Države članice lahko določijo strožje zavezujoče mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost.

⁴² [UL C ,... str.](#)

⁴³ Evropski steber socialnih pravic, november 2017, https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_sl

⁴⁴ Direktiva 2004/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu (šesta posebna direktiva v skladu s členom 16(1) Direktive Sveta 89/391/EGS) ([UL L 158, 30.4.2004, str. 50](#)).

- (3) Mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost so del obvladovanja tveganj iz Direktive 2004/37/ES. Upoštevanje teh mejnih vrednosti ne vpliva na druge obveznosti, ki jih imajo delodajalci na podlagi Direktive 2004/37/ES, na primer glede zmanjšanja uporabe rakotvornih in mutagenih snovi na delovnem mestu, preprečevanja ali zmanjšanja izpostavljenosti delavcev rakotvornim ali mutagenim snovem ter ukrepov, ki bi jih bilo treba izvajati v ta namen. Ti ukrepi bi morali vključevati, kolikor je to mogoče s tehničnega vidika, zamenjavo rakotvorne ali mutagene snovi s snovjo, zmesjo ali postopkom, ki ni nevaren ali je manj nevaren za zdravje delavcev, ter uporabo zaprtega sistema ali drugih ukrepov za zmanjšanje ravni izpostavljenosti delavcev. V tem kontekstu je bistveno, da se v primerih negotovosti upošteva previdnostno načelo.
- (4) Za večino rakotvornih in mutagenih snovi z znanstvenega vidika ni mogoče opredeliti ravni, pod katerimi izpostavljenost ne bi imela škodljivih učinkov. Čeprav določitev mejnih vrednosti v zvezi z rakotvornimi in mutagenimi snovmi na delovnem mestu na podlagi Direktive 2004/37/ES ne odstrani v celoti tveganja za zdravje in varnost delavcev zaradi izpostavljenosti pri delu (v nadaljnjem besedilu: preostalo tveganje), kljub vsemu prispeva k bistvenemu zmanjšanju tveganja, ki je posledica takšne izpostavljenosti, v okviru postopnega in ciljno usmerjenega pristopa na podlagi Direktive 2004/37/ES. Za druge rakotvorne in mutagene snovi je lahko z znanstvenega vidika mogoče določiti ravni, pod katerimi naj izpostavljenost ne bi imela škodljivih učinkov.
- (5) Najvišje ravni izpostavljenosti delavcev nekaterim rakotvornim ali mutagenim snovem so določene z mejnimi vrednostmi, ki na podlagi Direktive 2004/37/ES ne smejo biti presežene.
- (6) Ta direktiva omogoča boljšo zaščito zdravja in varnost delavcev na delovnem mestu. Glede na vse razpoložljive informacije bi bilo treba v Direktivi 2004/37/ES določiti nove mejne vrednosti, vključno z novimi znanstvenimi in tehničnimi podatki ter na dejstvih temelječimi najboljšimi praksami, metodami in protokoli za merjenje ravni izpostavljenosti na delovnem mestu. Ti podatki bi morali po možnosti vključevati podatke o preostalih tveganjih za zdravje delavcev, priporočila Znanstvenega odbora za mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost kemičnim snovem (SCOEL) in mnenja Odbora za oceno tveganja (RAC) pri Evropski agenciji za kemikalije (ECHA), kot tudi mnenja Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu (ACSH). Podatki v zvezi s preostalim tveganjem, ki so javno dostopni na ravni Unije, so dragocena podlaga za nadaljnje delo, da bi omejili tveganja zaradi poklicne izpostavljenosti rakotvornim in mutagenim snovem. Preglednost teh podatkov bi bilo treba dodatno spodbujati.
- (7) Za zagotovitev najvišje možne stopnje varovanja je pri vseh rakotvornih in mutagenih snoveh treba upoštevati tudi druge načine absorpcije, ne samo z vdihavanjem, vključno z možnostjo prehajanja preko kože. Spremembe Priloge III k Direktivi 2004/37/ES iz te direktive predstavljajo nov korak naprej v dolgoročnem procesu posodabljanja Direktive 2004/37/ES.
- (8) Ocena učinkov rakotvornih snovi iz tega predloga na zdravje je temeljila na ustreznem znanstvenem strokovnem znanju SCOEL in RAC.

- (9) SCOEL, dejavnosti katerega ureja Sklep Komisije 2014/113/EU⁴⁵, pomaga Komisiji zlasti pri prepoznavanju, ocenjevanju in natančnem analiziranju najnovejših razpoložljivih znanstvenih podatkov ter pri predlaganju mejnih vrednosti, ki veljajo za poklicno izpostavljenost v zvezi z varovanjem delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem in ki se določijo na ravni Unije na podlagi Direktive Sveta 98/24/ES⁴⁶ in Direktive 2004/37/ES.
- (10) RAC v skladu z Uredbo (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁷ pripravlja mnenja ECHA v zvezi s tveganji, ki jih kemijske snovi predstavljajo za zdravje ljudi in okolje. V kontekstu tega predloga je RAC predložil svoje mnenje, kot je bilo to od njega zahtevano v skladu s členom 77(3)(c) Uredbe ES št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta.
- (11) Kadmij in mnoge njegove anorganske spojine izpolnjujejo merila za razvrstitev kot rakotvorne snovi (kategorija 1B) v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008, zato so rakotvorne snovi v smislu Direktive 2004/37/ES. Na podlagi razpoložljivih podatkov, vključno z znanstvenimi in tehničnimi podatki, je primerno določiti mejno vrednost za to skupino rakotvornih snovi. Zato je primerno, da se v okviru Direktive 2004/37/ES določi mejna vrednost za kadmij in njegove anorganske spojine. Poleg tega so bili kadmij, kadmijev nitrat, kadmijev hidroksid in kadmijev karbonat opredeljeni kot snovi, ki vzbujajo veliko zaskrbljenost v skladu s členom 57(a) Uredbe ES št. 1907/2006, in so vključeni v seznam iz člena 59(1) navedene uredbe za avtorizacijo v okviru uredbe REACH.
- (12) Kar zadeva kadmij, bi lahko bilo v nekaterih sektorjih kratkoročno težko spoštovati mejno vrednost 0,001 mg/m³. Zato bi bilo treba uvesti prehodno obdobje sedmih let, v katerem bi uporabljali mejno vrednost 0,004 mg/m³.
- (13) Berilij in večina anorganskih berilijevih spojin izpolnjujejo merila za razvrstitev kot rakotvorne snovi (kategorija 1B) v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008, zato so rakotvorne snovi v smislu Direktive 2004/37/ES. Poleg njegovih rakotvornih lastnosti je berilij znan tudi po tem, da povzroča kronično beriliozo in preobčutljivost na berilij. Na podlagi razpoložljivih podatkov, vključno z znanstvenimi in tehničnimi podatki, je mogoče določiti mejno vrednost za to skupino rakotvornih snovi. Zato je primerno, da se v okviru Direktive 2004/37/ES določi mejna vrednost za berilij in anorganske berilijeve spojine ter da se doda opomba glede preobčutljivosti kože in dihal.
- (14) Kar zadeva berilij, bi lahko bilo v nekaterih sektorjih kratkoročno težko spoštovati mejno vrednost 0,0002 mg/m³. Zato bi bilo treba uvesti prehodno obdobje petih let, v katerem bi uporabljali mejno vrednost 0,0006 mg/m³.
- (15) Arzenova kislina in njene soli, kot tudi večina anorganskih arzenovih spojin, izpolnjujejo merila za razvrstitev kot rakotvorne snovi (kategorija 1A) v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008, zato so rakotvorne snovi v smislu Direktive 2004/37/ES. Na podlagi razpoložljivih podatkov, vključno z znanstvenimi in tehničnimi podatki, je primerno določiti mejno vrednost za to skupino rakotvornih snovi. Zato je primerno,

⁴⁵ Sklep Komisije z dne 3. marca 2014 o ustanovitvi Znanstvenega odbora za omejitve poklicne izpostavljenosti kemičnim snovem in o razveljavitvi Sklepa 95/320/ES (UL L 62, 4.3.2014, str. 18).

⁴⁶ Direktiva Sveta 98/24/ES z dne 7. aprila 1998 o varovanju zdravja in zagotavljanju varnosti delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim dejavnikom pri delu (štirinajsta posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS) ([UL L 131, 5.5.1998, str. 11](#)).

⁴⁷ Člen 77(3)(c) Uredbe (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) (UL L 396, 30.12.2006, str. 1) Komisiji daje možnost, da zahteva mnenje o varnosti katere koli snovi, vključno v zvezi z zdravjem in varnostjo pri delu.

da se v okviru Direktive 2004/37/ES določi mejna vrednost za arzenovo kislino in njene soli, kot tudi za anorganske arzenove spojine. Poleg tega so arzenova kislina, diarzenov pentaoksid in diarzenov trioksid opredeljeni kot snovi, ki vzbuja veliko zaskrbljenost v skladu s členom 57(a) Uredbe ES št. 1907/2006, in so vključeni v Prilogo XIV k navedeni uredbi, kar pomeni, da je za njihovo uporabo potrebna avtorizacija.

- (16) Kar zadeva arzenovo kislino, bi lahko bilo v sektorju taljenja bakra težko spoštovati mejno vrednost $0,01 \text{ mg/m}^3$, zato bi bilo treba uvesti prehodno obdobje dveh let.
- (17) Formaldehid izpolnjuje merila za razvrstitev kot rakotvorna snov (kategorija 1B) v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008, zato je rakotvorna snov v smislu Direktive 2004/37/ES. Gre za genotoksično rakotvorno snov, ki deluje lokalno. Na podlagi razpoložljivih podatkov, vključno z znanstvenimi in tehničnimi podatki, je možno določiti kratkoročno in dolgoročno mejno vrednost za to rakotvorno snov. Formaldehid je tudi povzročitelj kontaktne alergije na koži (povzročitelj preobčutljivost kože). Zato je primerno, da se določi mejna vrednost za formaldehid ter da se doda opomba glede preobčutljivosti kože. Poleg tega ECHA na zahtevo Komisije zbira obstoječe podatke za oceno morebitne izpostavljenosti formaldehidu in snovem, ki sproščajo formaldehid, na delovnem mestu, vključno z industrijsko in poklicno uporabo⁴⁸.
- (18) 4,4'-metilen-bis (2-kloroanilin) izpolnjuje merila za razvrstitev kot rakotvorna snov (kategorija 1B) v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008, zato je rakotvorna snov v smislu Direktive 2004/37/ES. Za to snov je bila ugotovljena možnost znatnega vnosa prek kože. Zato je primerno, da se določi mejna vrednost za 4,4'-metilen-bis (2-kloroanilin) ter da se zanj doda opomba glede vnosa prek kože. Poleg tega je bil opredeljen kot snov, ki vzbuja veliko zaskrbljenost v skladu s členom 57(a) Uredbe ES št. 1907/2006, in vključen v Prilogo XIV k navedeni uredbi, kar pomeni, da je za njegovo uporabo ali dajanje na trg potrebna avtorizacija. Na podlagi razpoložljivih podatkov, vključno z znanstvenimi in tehničnimi podatki, je možno določiti mejno vrednost za 4,4'-metilen-bis (2-kloroanilin).
- (19) Komisija se je posvetovala z ACSH. Prav tako je opravila dvofazno posvetovanje s socialnimi partnerji na ravni Unije v skladu s členom 154 Pogodbe o delovanju Evropske unije. ACSH je sprejel mnenja za vse prednostne snovi, predvidene v tem predlogu, in za vsako izmed njih predlagal zavezujočo mejno vrednost za poklicno izpostavljenost ter za nekatere od njih podprl ustrezne opombe⁴⁹.
- (20) V tej direktivi so upoštevane temeljne pravice in načela iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti pravica do življenja ter pravica do poštenih in pravičnih delovnih pogojev, kot sta določeni v členu 2 oziroma 31 Listine.
- (21) Da bi zagotovili učinkovito zaščito delavcev, je treba mejne vrednosti, določene v tej direktivi, pregledovati, da se zagotovi skladnost z Uredbo (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta⁵⁰, zlasti ob upoštevanju interakcije med mejnimi

⁴⁸ https://echa.europa.eu/documents/10162/13641/formaldehyde_cion_reqst_axvdossier_en.pdf/11d4a99a-7210-839a-921d-1a9a4129e93e

⁴⁹ Celotno besedilo mnenja je na voljo na CIRCA-BC, https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp;jsessionid=OFFS7UC5-g7Hmy_ZM81R7FpW9_174rO4x-YdFfT_PIJ89XMR71G_!981175058

⁵⁰ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) ter o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije in o spremembi Direktive 1999/45/ES ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije

vrednostmi, določenimi v skladu z Direktivo 2004/37/ES, in izpeljano ravno brez učinka, izpeljano za nevarne kemikalije v skladu z navedeno uredbo.

- (22) Ker ciljev te direktive, in sicer izboljšanja delovnih pogojev ter varovanja zdravja delavcev pred posebnimi tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim in mutagenim snovem, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi njihovega obsega in učinkov lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev.
- (23) Države članice bi se morale pri izvajanju te direktive izogibati uvajanju upravnih, finančnih in zakonskih omejitev, ki bi lahko zavirale ustanavljanje in razvoj malih in srednjih podjetij. Države članice so zato pozvane, naj ocenijo učinek svojega akta za prenos na mala in srednja podjetja, da bi zagotovile, da taka podjetja niso nesorazmerno prizadeta, pri čemer naj posebno pozornost namenijo mikropodjetjem in upravnemu bremenu, rezultate takih ocen pa objavijo.
- (24) Glede na to, da se ta direktiva nanaša na varovanje zdravja in varnosti delavcev na delovnem mestu, bi morala biti prenesena v nacionalno zakonodajo v dveh letih po dnevu začetka njene veljavnosti.
- (25) Direktivo 2004/37/ES bi bilo zato treba ustrezno spremeniti –
- SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Priloga III k Direktivi 2004/37/ES se spremeni v skladu s Prilogo k tej direktivi.

Člen 2

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do [dve leti...] ⁵¹. O besedilu teh ukrepov takoj obvestijo Komisijo.
Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.
2. Države članice sporočijo Komisiji besedilo določb predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 3

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 4

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

(ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES ([UL L 396, 30.12.2006, str. 1](#)).

⁵¹ Dve leti po začetku veljavnosti te direktive.

V Bruslju,

*Za Evropski parlament
Predsednik*

*Za Svet
Predsednik*